

Potvrzení výskytu druhu *Phloiophilus edwardsi* Stephens, 1830 (Coleoptera, Cleroidea, Phloiophilidae) v České republice

Confirmation of the occurrence of the species *Phloiophilus edwardsi* Stephens, 1830 (Coleoptera, Cleroidea, Phloiophilidae) in the Czech Republic

Michal Bednařík

Tř. Spojenců 10, CZ - 779 00 Olomouc, Česká republika, e-mail: mb.design@seznam.cz

Abstract. The rare beetles species, *Phloiophilus edwardsi* Stephens, 1830, was found on two new localities in the Czech Republic. These records represent the first reliable faunistic data from the Czech Republic after a long time. Notes on the biology are given and some collecting circumstances are discussed.

Key words: *Phloiophilus edwardsi*, Phloiophilidae, Cleroidea, Coleoptera, faunistics, southern Bohemia, Czech Republic

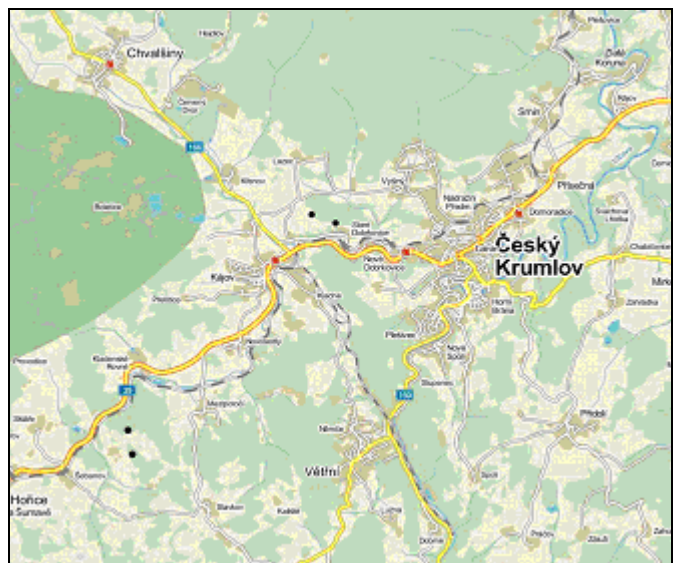
Úvod

Phloiophilus edwardsi Stephens, 1830 (obr. 1) je jediným zástupcem monotypické čeledi Phloiophilidae (Löbl & Smetana 2007; Bouchard et al. 2011). Tento druh se morfologicky liší od ostatních zástupců nadčeledi Cleroidea a byl dříve různě klasifikován: a) v čeledi Dasytidae nebo Melyridae sensu lato, b) jako jediný druh samostatné čeledi Phloiophilidae nebo c) v čeledi Trogossitidae, podčeledi Peltinae jako tribus Phloiophilini (Kolibáč 2008, 2013). Na základě molekulárních dat je sesterskou skupinou ostatních skupin nadčeledi Cleroidea (Bocakova et al. 2016). V této práci je použita klasifikace převzatá z Palearktického katalogu řádu Coleoptera (Löbl & Smetana 2007).

Phloiophilus edwardsi je západopalearktický boreální druh rozšířený především v severozápadní Evropě (Velké Británii, Irsku, Francii, Švýcarsku, Belgii, Nizozemí, Německu, Dánsku, Švédsku) a dále ve střední Evropě (Rakousku, České republice, Polsku, Slovensku, Maďarsku a Slovinsku). Mimo Evropu byl uveden ze severní Afriky (Kolibáč 2013).

Obr. 1. *Phloiophilus edwardsi*, 2.9 mm (Bohemia mer., Vyšný env., 11.XI.2013). Foto: © J. Klváček

Obr. 2. Recentní výskyt *Phloiophilus edwardsi* v jižních Čechách – místa nálezů jsou označena černým bodem, zakreslil M. Snížek

Larvy a imaga jsou fungivorní. Larvy se vyvíjejí pod kůrou odumřelých větví některých listnatých stromů – dubů (*Quercus*), buků (*Fagus*), lísek (*Corylus*) a jehličnanů – borovic (*Pinus*), modřínů (*Larix*) a příležitostně i smrků (*Picea*) napadených dřevokaznými houbami žilnatkou oranžovou (*Phlebia radiata*) a kornatkou dubovou (*Peniophora quercina*), kde se žije myceliem těchto hub. Brouci jsou aktivní v teplých dnech na podzim a v zimě (od konce září do března). Většinou bývají sklepáváni ze suchých nebo rozpadajících se větví stromů, nebo jsou nalézáni pod kůrou a na čerstvě padlých nebo poražených kmenech a pařezech. Larvy lze nalézt ve všech ročních obdobích v plodnicích hub nebo pod kůrou v jarních a letních měsících.

Roubal (1936) a Kolibáč (2005) uvádějí pouze historické nálezy z Čech (Český les), Moravy (Beskydy) a Slovenska (Tovarníky).

Přehled nových nálezů

Bohemia mer., Český Krumlov, Slavkov env. (7251), 16.XI.2005, 1 ex., smyk okraje borového lesa; 24.XI.2006, 2 ex., oklep borové větve; Bohemia mer., Český Krumlov, Vyšný env. (7151), 12.X.2010, 1 ex., smyk; 1.XI.2013, 6 ex.; 9.XI.2013, 4 ex.; 1.XII.2013, 3 ex.; všech 13 ex. v oklepu suchých borových větví; všechny exempláře M. Snížek leg. et det., M. Snížek (15 ex.) et M. Bednařík (2 ex.) coll.

Potvrzení recentního výskytu v České republice (viz obr. 2).

Diskuze a závěry

Tento v České republice extrémně vzácný druh byl nedávno nalezen celkem v 17 exemplářích v jižních Čechách na dvou lokalitách mezi Českým Krumlovem a Hořicemi na Šumavě. Jedná se o nejpůvodnější a nejteplejší biotopy na vápencovém podkladu v oblasti Blanského lesa a Pošumaví. Poprvé byl nalezen na dvou místech u Slavkova (resp. Žestova) v nadmořské výšce 670-720 m. Druhá lokalita leží na jižním okraji masivu hory Klet' poblíž obce Vyšný v nadmořské výšce cca 570 m (foto lokality – obr. 3). Místa nálezů jsou vyznačena v příložené mapce. Všechny exempláře byly nalezeny v pozdním podzimu, od konce října do prosince, vždy na osluněných okrajích smíšeného lesa s borovicemi. První jedinci na obou lokalitách byli smýknuti za silného větru, další imaga byla sklepána z větví borovic za velmi teplého počasí. Vzhledem k výjimečně době výskytu v pozdním podzimu a v zimě a známé bionomii, lze u nás očekávat další nálezy na podobných lokalitách.

Obr. 3. Biotop *Phloiophilus edwardsi*, okraj lesa s borovicemi západně od obce Vyšný. Foto: M. Snížek

Poděkování

Děkuji Miroslavu Snížkovi (Homole-Nové Homole) za poskytnutí podkladů a materiálu z jeho sbírky a Jiřímu Klváčkovi (Přerov) za fotografii imaga.

Literatura

- BOCAKOVA M., BOCAK L., GIMMEL M. L., MOTYKA M. & VOGLER A. P. 2016: Aposematism and mimicry in soft-bodied beetles of the superfamily Cleroidea (Insecta). *Zoologica Scripta*, 45 (1) : 9–21.
- BOUCHARD P., BOUSQUET Y., DAVIES A., ALONSO-ZARAZAGA M., LAWRENCE J., LYAL C., NEWTON A., REID C., SCHMITT M., SLIPINSKI A., SMITH A. 2011: Family-group names in Coleoptera (Insecta). *Zookeys* 88: 1–972.
- FLEISCHER A. 1927–1930: *Přehled brouků fauny Československé republiky*. Moravské muzeum zemské, Brno, 485 pp.
- KATSCHAK G. & SCHARF S. 2010: *Phloiophilus edwardsi* Stephens, 1830 im Rheinland (Col., Phloiophilidae). *Mitteilungen der Arbeitsgemeinschaft Rheinischer Koleopterologen*, Bonn, 20 pp.
- KOLIBÁČ J., MAJER K., ŠVIHLA V. 2005: *Cleroidea. Brouci nadčeledi Cleroidea Česka, Slovenska a sousedních oblastí*. Clarion, Praha, 186 pp.
- KOLIBÁČ J. 2008: Morphology, taxonomy and phylogeny of *Phloiophilus edwardsi* Stephens, 1830 (Coleoptera, Cleroidea). *Entomologica Basiliensia et Collectionis Frey* 30: 105–133.
- KOLIBÁČ J. 2013 Trogossitidae: A review of the beetle family, with a catalogue and keys. *ZooKeys* 366: 1–194.
- LÖBL I. & SMETANA A. (eds.) 2007: *Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Volume 4. Elateroidea – Derodontoidea – Bostrichoidea – Lymexyloidea – Cleroidea – Cucujoidea*. Apollo Books, Stenstrup, 935 pp.
- ROUBAL J. 1936: *Katalog coleopter (brouků) Slovenska a Podkarpatské Rusi na základě bionomickém a zoogeografickém a spolu systematický doplněk Ganglbauerových "Die Käfer von Mitteleuropa" a Reitterovy "Fauna germanica" Díl II*. Práce Učené společnosti Šafaříkovy, Bratislava, Sv. 16., 436 pp.